

Tolkning av Hitler: Det syke ved det normale

Av Edvard Dæhlin, Oslo

Rikssynsere. Var Hitler en psykopat, og det tyske folk et passivt offer for hans forførerkunst? Eller gikk føreren bare forrest i en hær av villige hjelbere, økonomer, jurister, militære og fotfolk? Det var et både-og.

Psykoanalytikeren Erich Fromm mente at også et samfunn, ikke bare et individ, kan være sykt. I det syke samfunn lykkes de autoritære og destruktive ledere, ikke de demokratiske og sunne. Forfatteren Sven Kærup Bjørneboe kunne være med på å stimulere denne debatten. I stedet utsetter han psykiateren Berthold Grünfeld

for det giftigste personangrep i vårt minne. (6.3.05): Grünfeld driver primitiv psykologisering og bortforklarer nazismen i et TV-intervju, han er «rikssynser», en stormannsgal fagidiot i «gigantutgave». Hans stormannsgalskap nærmer seg Hitlers!

Vi som har arbeidet lenge i de politiske og byråkratiske miljøer, kjenner psykopatene så godt. Selv om ordet psykopat ikke brukes så ofte lenger. Under bestemte politiske forutsetninger danner psykopatene toppen av en pyramide som får støvelben å trampe med.

Forskningen viser at det var Hitlers talegaver og overtales-

sesevne som raskt ga ham førerposisjonen i nazipartiet (Kershaw -98). Til og med Goebbels ble matt i Hitlers nærvær, forteller medarbeideren Albert Speer. Vanlige psykiske lidelser hadde han ikke. Hans manglende nærlhet til andre mennesker ville riktignok i den humane etterkrigstid blitt sett som et personlighetsavvik. Men i mellomkrigstidens politiske klima ble følelseskulden et fortrinn. Alt må settes i en historisk og økonomisk ramme. Mer ukjent er den våpenmakt som lå hos foreninger og bander av hjem vendte tyske soldater fra 1918. Denne makten er undervurdert i den økonomiske tolk-

ning av nazismen. Hitler brukte den, men kneblet den senere ved mordet på bl.a. Ernst Röhm, SAs leder. Også våpenknekten fikk sin psykologiske tolkning i Erich Fromms arbeider.

Psykiateren Grünfeld er mye brukt, på tross av Bjørneboes ergrelse. Og godt er det, for Grünfeld er ikke alltid så politisk korrekt. Et bedre ord for politisk korrekthet er jo «ensretting»! Hadde Aftenposten tatt inn dette innlegget uten navnet Bjørneboe? I forfjor skrev jo Kærup Bjørneboe boken «Onkel Jens». Kærup Bjørneboe er selv en «rikssynser». Men ordentlig satiriker er han ikke.